

Prekenverkstedet

Den Norske Israelmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Treenighetssøndag - 22. mai 2016

Prekentekest: Luk 24:45-48

Lesetekst I: Jes 6:1-8

Lesetekst II: Apg 17:22-34

Etter pinse

Til dagen

Treenighetssøndag er første søndag etter pinse og ble gjort obligatorisk i kirkeåret av pave Johannes XXII i 1334. Den lutherske kirken videreførte denne dagen, og dagens liturgiske farge, hvit, markerer at dette er en festdag.

Jesu himmelfart hos Lukas

Når Lukas forteller om Jesu oppstandelse og himmelfart i sitt evangelium, synes det å falle på samme dag. Ved daggry første dagen i uken står han opp (Luk 24:1), samme dag møter han to disipler på vei til Emmaus (Luk 24:13) og disse løper umiddelbart tilbake til Jerusalem når de forstår at det er Jesus som har møtt dem (24:35). Mens de forteller om dette, kommer Jesus og står iblant dem (24:36) og i forlengelsen av dette fører han dem ut til Betania og blir tatt opp til himmelen (24:50-51).

I noen viktige tekstmanuskripter er uttrykket «tatt opp til himmelen» ikke med, slik at det bare er en avskjed akkurat den kvelden. Dette harmonerer naturligvis bedre med Lukas' fortelling i Apostlenes gjerninger, hvor Jesus er blant disiplene og underviser gjennom førti dager etter sin oppstandelse (Apg 1:2-3).

Det er antakeligvis ikke noe poeng i å lage store problemer av dette, men heller forstå det som en litterær frihet Lukas tar seg for å understreke budskapet sitt.

Forstå skriftene

Akkurat hva som er tanken bak å begynne teksten med vers 45 og ikke vers 44, er ikke enkelt å vite. Min anbefaling er at vi tar oss den luksusen også å lese verset før. Det er nemlig viktig for forståelsen av det som kommer i fortsettelsen.

For Jesus er det et poeng at Moseloven, profetene og Salmene vitner om ham. Ved å bruke disse tre begrepene, henviser han til den jødiske måten å inndele Det gamle testamentet (GT) på. Så vi kan ganske enkelt konkludere med at det handler om å utstyre disiplene med en helt ny *tolkningsnøkkel* til de hellige skriftene.

Det «står skrevet om meg», sier Jesus. Det samme gjorde han for Emmaus-vandrerne (24:27), og gjennom Apostlenes gjerninger ser vi gang på gang hvordan denne nye innsikten kommer til syne i apostlenes taler.

Vi må legge merke til at det er Jesus som åpner deres forstand. Det er et under. Den hellige ånd nevnes ikke her, men utover Apostlenes gjerninger ser vi gang på gang at det er Ånden som virker disse tingene og skaper en ny forståelse. Paulus gikk blind inn i Damaskus, fikk synet igjen og

plutselig så alt annerledes ut. Det er noe nytt som skjer.

Lide og stå opp

At Skriftene, GT, vitner om Jesu lidelse og død synes jeg det er nokså enkelt å forholde meg til. Det finnes en rekke viktige tekster om det, med Jes 53 som det store høydepunktet. Allerede i 1 Mos 3:15 blir det gitt et løfte om en som skal knuse slangens hode, men selv oppleve å bli rammet. Offer, blod og død er nødvendig når synd skal sones, og NTs forståelse av Jesus som oppfyllelsen av alt dette er vesentlig.

Som predikant kan man gjerne være frimodig på å løfte fram noe av dette. Det er dype ting, men en smakebit kan skape interesse for å lære mer. Hebreerbrevet er NTs kanskje viktigste tekst om disse tingene.

Jesu oppstandelse må jeg si er vanskeligere. Det finnes noen antydninger her og der i GT, men det er ikke like enkelt å finne tale om oppstandelsen der. Når Peter argumenterer for oppstandelsen, vil en moderne bibelleser sitte med følelsen av at han plukker vers ut av sin sammenheng og bruker dem som bevis (jf. Apg 2:24-31). Det samme gjør Paulus (Apg 13:34-37).

På tross av dette er vår tekst tydelig på at Jesu lidelse og oppstandelse er bevitnet i GT. På mange måter inviterer det oss med på en spennende skattejakt. Og slik var det kanskje for apostlene etter at Ånden for alvor åpnet øynene deres. Skriftene, som de kjente så godt, ble plutselig helt nye. Plutselig så de sammenhenger de aldri før hadde sett.

Denne bibelgleden må vi gjerne forsøke å formidle til våre tilhørere.

Omvendelse og tilgivelse for syndene

Det er liten tvil om hva budskapet om Jesu oppstandelse skal knyttes til – omvendelse og tilgivelse for syndene. Ordet for omvendelse er det greske ordet «metanoia», som har i seg et viktig element av fornyelse av sinnet. Og det er jo nettopp dette Jesus her gjør for disiplene. Han fornyer sinnet, åpner forstanden deres, slik at de forstår og tenker på en ny måte.

Tilgivelse for syndene er og skal være en hovedsak i all forkynnelse. Det handler om forkynnens karakter som et nådemiddel, slik vi lærer i vår lutherske tradisjon. I forkynnelsen skal tilbudet om syndenes forlatelse rekkes tilhørerne våre. De to viktige ordene «for deg» må uttales. Jesus døde og stod opp **for deg**.

Dette er også disiplenes og kirkens oppdrag. Vi er sendt med et oppdrag å forkynne Guds nådige invitasjon til fellesskap og syndenes forlatelse. Dette budskapet har kraft i seg til å føde mennesker på nytt og gi dem et nytt sinn, en åpnet forstand og en ny livskurs.

For alle folkeslag

Språklig henger «for alle folkeslag» sammen med det øvrige. Det må bety at skriftene (GT) også vitner om dette. Det er en spennende tanke som i økende grad er utfoldet i nyere litteratur om Bibelens misjonsbudskap. Vanligvis vies GT svært lite plass i framstillinger over misjonens plass i Bibelen. Men kanskje må vi lære oss å tenke annerledes om dette.

Men dette er en vanskelig lekse også for apostlene å lære, og apostelmøtet i Apg 15 vitner klart om den saken. Det er ingen selvfølge å drive misjon for hedninger. Det skapes ett inntrykk av at Gud ånd går foran, mens disiplene noe motvillig følger etter.

Men leser vi GT nøyere, blir det fort påfallende hvor ofte folkeslagene er innenfor radaren. Utvelgelsen av Abraham (1 Mos 12) og siden Israel (2 Mos 19) har hele tiden folkeslagene for øye. Ja, selv noe så eksklusivt som Jerusalems tempel har en viss åpning for folkeslagene (1 Kong 8:41-43).

Dagens lesetekster er Guds sendelse av Jesaja, på bakgrunn av at han har mottatt syndenes forlatelse, og Paulus' frimodige vitnesbyrd og kall til omvendelse for Areopagos' lærde.

Det er absolutt på sin plass at det sies noe om misjon i en preken over denne teksten.

Begynne i Jerusalem

Denne teksten inviterer også til å minne sterkt om at misjon i aller høyeste grad handler om

jødefolket. De første disiplene var jøder og de begynte hos sine egne. Paulus' misjonsstrategi var «jøde først», og han oppsøkte alltid den lokale synagogen når han kom til en ny by.

Det samme poenget finner vi i den mer kjente misjonsteksten i Apg 1:8, hvor misjonens bevegelse er som ringer i vann, fra Jerusalem og like til jordens ender.

Knut Kåre Kirkholm

Høyskolelektor for [Fjellhaug Internasjonale Høgskole - FIH](#)

kkirkholm@fjellhaug.no